

ОЦІНКА ГАЛУЗЕВИХ ЗМІН СТРУКТУРИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ

У статті проаналізовано регіональну структуру зайнятості населення на прикладі Івано-Франківської області за 2000–2005 р. в галузях господарського комплексу. Проведено розподіл зайнятого населення за видами економічної діяльності на сильні, відстаючі та депресивні зміни структури зайнятості населення.

Ключові слова: *зайнятність населення, структурна трансформація, структура зайнятості населення, структурні зрушення, безробіття, стимулювання зайнятості населення.*

I. Вступ. Головною метою реформування сфери зайнятості населення як на державному, так і на регіональному рівнях, є визначення її структурної перебудови, створення системи економічного виробництва і сфери послуг, які забезпечували б у сфері зайнятості максимальну ефективність, якість і соціальну спрямованість. Умовою позитивної трансформації зайнятості населення є вивчення структури зайнятості, визначення слабких і сильних її сторін з одночасним приведенням структури зайнятості у відповідність з потребами робочої сили відповідної кваліфікації на ринку праці регіону в галузях господарського комплексу. Проблеми структурної трансформації зайнятості досліджували такі вчені як Бандур С.І., Грішнова О.А., Жихор О., Лібанова Е.М. та інші. Разом з тим, проблема відповідності попиту робочої сили та пропозиція її на ринку праці України є ще не достатньо вивченою.

II. Постановка завдання. Дослідити структуру зайнятості населення Івано-Франківської області. Виявити негативні і позитивні тенденції в зайнятості населення. Подати рекомендації щодо приведення структури зайнятості відповідно до вимог сучасного ринку. Провести розподіл структури зайнятості згідно економічної діяльності на сильні, відстаючі, такі, що розвиваються та депресивні зміни структури зайнятості населення.

III. Результати. Трансформація національної економічної системи України, роз-

виток ринкових відносин різко загострюють проблему зайнятості населення, ставлячи її на рівень найголовніших в житті суспільства.

Згідно українського законодавства зайнятність населення – це діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб і така, що, як правило, приносить їм доходи у грошовій та іншій формі [1, 275].

Вказані вище зрушення у формуванні трудоворесурсної ситуації разом з дією виключно економічних чинників обумовили розвиток досить складних процесів у сфері зайнятості населення. Так, лише за 2001–2005 р.р. чисельність зайнятих в усіх сферах економічної діяльності Івано-Франківської області збільшилася із 519,3 тис. осіб у 2001 р. до 522,5 тис. осіб у 2005 р. або на 0,62%.

Слід зауважити, що Івано-Франківська область є аграрним регіоном. Тому закономірною тут є найбільша питома вага зайнятих у сільському господарстві, лісовому та рибному господарстві і мисливстві – 33,97% у 2001 році. Проте спостерігається чітка тенденція до зменшення частки сільського господарства, лісового та рибного господарства, мисливства в загальній структурі зайнятості населення – до 25,99% у 2005 році. Загалом в порівняльному періоді сільське господарство втратило в структурі 7,98 %.

Аналіз структури зайнятості населення в добувній та обробній промисловості, виробництві електроенергії, газу та води показує, що в Івано-Франківській області питома вага промисловості є дуже велика – 19,83% в 2001 році, але має тенденцію до спаду і вже в 2005 році втрачає 3,49% структури зайнятості і складає 16,34%.

Дослідження структури зайнятості населення в будівництві, фінансовій діяльності, державному управлінні, охороні здоров'я показали, що ці галузі також, мають тенденцію до спаду відповідно питома вага будівництва зменшилася на 0,39% і склала 23,1 тис. чол., питома вага фінансової діяльності зменшилася на 0,02% і склала 5,1 тис. чол., питома вага державного управління зменшилася

Кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності *

(тис. осіб)

	2001	2002	2003	2004	2005
Всього зайнято	519,3	525,9	473,2	513,5	522,5
Сільське господарство, лісове та рибне господарство, мисливство	176,4	176,0	105,1	131,9	135,8
Добувна та обробна промисловість, виробництво електроенергії, газу та води	103,0	94,9	94,7	88,1	85,4
Будівництво	25,0	26,6	21,9	22,4	23,1
Оптова та роздрібна торгівля, готелі та ресторани	49,9	60,0	80,1	88,3	92,1
Транспорт та зв'язок	22,9	24,1	24,0	27,6	27,5
Фінансова діяльність	5,2	4,7	3,9	4,2	5,1
Операції з нерухомістю	13,0	13,9	14,3	17,1	16,9
Державне управління	20,7	21,1	22,7	21,5	20,4
Освіта	48,1	48,5	48,8	51,1	51,8
Охорона здоров'я	39,3	38,6	37,9	37,6	38,0
Колективні, громадські та особисті послуги	15,8	17,5	19,8	23,7	26,4

* складено за даними [2,3]

на 0,9% і склала 20,4 тис. чол., а охорони здоров'я – на 0,3% і склала 38,0 тис. чол. у структурі зайнятості населення .

Наступними важливими галузями є оптова та роздрібна торгівля, готелі та ресторани, транспорт та зв'язок, операції з нерухомістю, освіта, колективні, громадські та особисті послуги, в яких на противагу до попередніх є зростання їхньої частки в загальній структурі зайнятості населення. Так, питома вага оптової та роздрібною торгівлі, готелів та ресторанів в загальній структурі збільшилася на 8,02% і склала 17,63%, питома вага транспорту та зв'язку в загальній структурі збільшилося на 0,85% і склало 27,5%. Питома вага операцій з нерухомістю в загальній структурі зайнятості населення збільшилося на 0,73% і склало 3,23%, питома вага освіти в загальній структурі зайнятості населення збільшилася на 0,65% і склала 9,91%, питома вага колективних, громадських та особистих послуг в загальній

структурі зайнятості населення збільшилася на 2,01% і склала 5,05%.

Проведені нами дослідження показали, що найбільших втрат у робочій силі зазнала сільське господарство, лісове та рибне господарство і мисливство, де кількість зайнятих за 2000 – 2005 р.р. зменшилася на 40,6 тис. осіб, або на 23,02%.

Аналіз структури зайнятості населення в інших галузях та сферах економіки показав, що зайнятість в добувній та обробній промисловості, виробництві електроенергії, газу та води, будівництві, фінансовій діяльності, державному управлінні, охороні здоров'я, зменшилась відповідно на 17,09% (17,6 тис. осіб), 7,6% (1,9 тис. осіб), 1,92% (0,1 тис. осіб), 1,45% (0,3 тис. осіб), 3,31% (1,3 тис. осіб).

Кількість зайнятих у сферах оптової та роздрібною торгівлі, готелів та ресторанів збільшилася на 42,2 тис. осіб і становить 92,1 тис. осіб, тобто на 84,57%, транспорті та зв'язку збільшилася на 4,6 тис. осіб і стано-

вить 27,5 тис. осіб, тобто на 20,9%, операціях з нерухомістю збільшилася на 3,9 тис. осіб і становить 16,9 тис. осіб – на 30,0%, у сфері освіти збільшилася на 3,7 тис. осіб і становить 51,8 тис. осіб – на 7,69%, колективних, громадських та особистих послуг збільшилася на 10,6 тис. осіб і становить 26,4 тис. осіб на 67,09%.

За дослідженням структури зайнятості всі види економічної діяльності Івано-Франківської області можна поділити на:

- сильні види, які на регіональному рівні зростають швидко;
- відстаючі види, які спад яких на регіональному рівні відбувається малими темпами;
- види, що розвиваються обмежено, ріст яких відбувається на регіональному рівні, малими або швидкими темпами, але в структурі займають декілька пунктів;
- депресивні види, спад яких на регіональному рівні відбувається як за абсолютними, так і за відносними показниками швидкими темпами.

Так, до сильних видів економічної діяльності, на регіональному рівні можна віднести оптову та роздрібну торгівлю, готелі та ресторани; до відстаючих видів економічної діяльності, можна віднести будівництво, фінансову діяльність, державне управління, охорону здоров'я; до видів економічної діяльності, що розвиваються обмежено, ріст яких відбувається на регіональному рівні можна віднести транспорт та зв'язок, операції з нерухомістю, освіта; до депресивних видів економічної діяльності, спад яких відбувається на регіональному рівні віднесемо сільське господарство, лісове та рибне

господарство, мисливство, добувна та обробна промисловість, виробництво електроенергії, газу та води.

IV. Висновки. В сучасних економічних умовах структура зайнятості, як в Україні, так і в Івано-Франківській області, значною мірою змінюється. Починає нарощувати питому вагу зайнятості населення сфера послуг. Вона збільшилася на 65 тис. осіб з 2001 до 2005 рр. В той же час сфера виробництва втрачає свої позиції. Зайнятість тут зменшилася на 61,8 тис. осіб. Такі тенденції спостерігаються не тільки в нашій області, але і в цілому по Україні. В загальному зайнятість населення в Івано-Франківській області за досліджуваний період зросла на 3,2 тис. осіб, що є істотним позитивом в сфері зайнятості населення області. Для покращення ситуації у сфері виробництва потрібно створювати сприятливий інвестиційно-інноваційний клімат та вдосконалювати законодавчу базу країни.

1. Закон України “Про зайнятість населення” // Вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Збірник законодавчих та нормативно-правових актів. – К.: Основа, 2000. – С. 275 – 302.

2. Статистичний щорічник України за 2005 рік / Держкомстат України. — Івано-Франківськ, 2006. — 614 с.

3. Статистичний щорічник України за 2003 рік / Держкомстат України. — Івано-Франківськ, 2004.

In the article we have analyzed the regional structure of the employment of population in the Ivano-Frankivsk region after 2000 – 2005 y. according to the branches of the national economy. Distributed the employment population according to the economical activities – strong, lagging and depressed changes of the employment structure of the population.

Репела Н.П.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

В статті проаналізовано теоретичні аспекти дослідження рівня життя населення. Також розглянуто систему показників за допомогою яких оцінюється рівень життя та добробут населення.

Ключові слова: *рівень життя, добробут, показники рівня життя населення, спосіб*

життя, якість життя, рівень людського розвитку.

I. Вступ. На сучасному етапі надзвичайно актуальні наукові дослідження, пов'язані з оцінкою характеристик та показників рівня життя населення, аналізом реальних тен-